

СЯЛЯНСКАЯ

НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.)
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 г-дзін
апрача свята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграшчы удвая даражэй.

Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі
ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Школьная справа.

Паводле газетных вестак, у сёлетнім школьным годзе на ўсю Заходнюю Беларусь маюць быць адчынены 19 беларускіх школ і каля 30 мешаных. Гэтыя весткі былі прыняты з вялікім захопленнем урадавымі часопісамі, мы таксама ня можам абмінуць гэтага факту выказаць свой пагляд.

Бязумоўна, вядучы ўвесь час змаганьне за школу ў роднай мове, кожную здабычу на гэтым полі, мы павінны толькі прывітаць. Але зьяўляецца сумліўным, ці для беларускае асветы фактычна ўзьнікла якая-небудзь, хоць мінімальнае здабыча? Каб разабрацца ў гэтым пытаньні, трэба больш крытычна глянуць на справу, і ўясніць сабе, ці польскі ўрад выракся паліянізацыйнага пляну беларускіх зямель, ці і далей трымаецца яго. Калі-б урад выракся сыстэмы паліянізацыі беларускіх дзяцей і шчыра пайшоў на рэалізацыю прынцыпу, што пачаткавая навука ў школе павінна ісьці ў матчынай мове, дык пры такіх варунках залажэнне кожнай беларускай школы бязумоўна можна было-б прывітаць. Калі-ж прыем адваротнае дапушчэнне, што ўрад і далей трымаецца сыстэмы паліянізацыі, дык на т і заложаны ім некалькі дзесяткаў беларускіх школ, ня будуць спаўняць сваіх задач з беларускага пункту гледжаньня, але будуць тымі самымі расаднікамі польскае культуры, якімі зьяўляюцца польскія школы, бо іначай такія школы не спаўнялі-б волі ўрадавае палітыкі. З гэтых двух дапушчэньняў найбольш магчымым зьяўляецца гэтае апошняе, што польскі ўрад і далей трымаецца паліянізацыйнае палітыкі адносна беларускіх зямель. Гэтае пярэджаньне снуецца на наступных вывадах. Трэба ведаць, што хоць юрыдычна польскія ўлады закладаюць 19 беларускіх школ, дык гэта яшчэ ня азначае, што гэтыя школы фактычна будуць беларускімі. Наадварот дадзеныя гавораць, што ў гэтых школах будзе вельмі мала беларускага, бо вучыцалі ў беларускіх школах астаюцца тая самыя польскія вучыцалі, што дагэтуль вучылі ў польскіх школах і зусім ня знаюць беларускае мовы. Ці-ж можна сабе прадставіць, каб Паляк-вучыцель, не знаючы беларускае мовы, вучыў беларускіх дзяцей пабеларуску? Скарэй дзеці маглі-б яго вучыць пабеларуску, чымся ён сам можа іх вучыць. Дык ці-ж пры такіх абставінах тая крыха беларускіх школ, якую школьныя ўлады падаюць да ведама беларускага грамадзянства, можа быць названа беларускімі школамі? Не! Хто-ж у гэтым вінен. Ці—Беларусы, што, быццам, ня маюць вучыцалёў, ці польскія школьныя ўлады? Калі-б у адзін школьны год закладзеныя былі як 500 беларускіх школ, дык на та-

Польска-савецкія адносіны.

Новы савецкі пасол у Варшаве пан Багамолаў у апартаментнах савецкага пасольства наладзіў прыём карэспандэнтаў польскіх газетаў, якім выказаў свае пагляды на справу польска-савецкіх адносін.

Перадусім п. Багамолаў адзначыў, што ён зьяўляецца вельмі шчаслівым, бо выпала на яго долю быць прадстаўніком „пралетарскае“ айчыны ў Польшчы і кіраваць працаю, якая мае на мэце ўстанавіць прыцельскія адносіны паміж абедзьвімі дзяржавамі.

Далей п. Багамолаў п. ін. запэўніў, што савецкі ўрад ніколі ня меў захопніцкіх намераў. Уся палітыка савецкага ўраду адносна Польшчы была заўсёды міралюбіва.

Справа гваранцыйнага дагавору паміж

Польшчай і Саветамі бязумоўна закончыцца памысна, бо гваранцыя ёсьць аднолькава патрэбна, як Польшчы так і Саветам.

„Спадзяюся, — закончыў п. Багамолаў, — што польскае грамадзянства будзе мне ў маеі працы абдараць падтрыманьнем і што гэтым шляхам хутка дойдзе да памыснага рэзультату ў галіне пашырэння і ўмацаваньня ўзаемных адносін паміж нашымі краямі.“

Пасьля сваеі „справаздачы“ п. Багамолаў адказаў на цэлы рад запытаньняў з якіх, польскія газеты лічаць, запраўды заслугаўваючым на ўвагу наступны: гандлёвы дагавор мае быць падпісаны пасьля таго, як будзе асягнута гваранцыйнае паразумьне.“

Польска-літоўскія справы.

Як ведама, польскія газеты паднялі „аларм“ аб уціску польскага школьніцтва ў Літве. У сувязі з гэтым, як быццам адказ на літоўскі тэрор адносна палякаў у Літве, польскія ўлады на Віленшчыне арыштавалі літоўскіх ксяндзоў і грамадзкіх дзеячаў і зачынілі літоўскія школы.

Замежныя газеты, зьяшчаючы весткі аб польска-літоўскіх справах, пішуць, што справа з польскім школьніцтвам у Літве, прадстаўляецца гэтак:

Пачынаючы з 1922 года ў Літве на вучыцельскія пасады зацьверджаліся асобы, якія ня мелі вучыцельскіх кваліфікацыяў пры ўмове, што за пэўны час, яны патрэбныя кваліфікацыі здабудуць. У 1926 годзе было дазволена 86 Палякам быць вучыцелямі пры ўмове, што да жніўня г. г. яны здабудуць вучыцельскія кваліфікацыі. З іх 68 чалавек кваліфікацыяў не здабылі, а дзела гэтага былі звольнены з пасадаў. Палобныя меры прымяняюцца ня толькі для вучыцалёў Палякаў, але-ж таксама для вучыцалёў Літвіноў, так напр.: у 1926 годзе было звольнена 250 чалавек вучыцалёў Літвіноў, а сёлета

220 чалавек, якія не здабылі ў вызначаным часе вучыцельскія кваліфікацыі“.

Дык вось, знача з-за гэтага і загарэўся сыр-бор.

Літоўская адозва.

Польскія газеты ў Вільні пішуць, што Часовы Літоўскі Камітэт выдаў адозву да Літвіноў у Польшчы, якую заклікае Літвіноў падаць Камітэту падрабязныя весткі аб адбыўшыхся арыштах сярод Літвіноў на ўсім абшары Віленшчыны.

Адначасна ўрад заклікае літоўскае грамадзянства аб дапамозе грашмыма і прадуктамі арыштаваным Літвінам.

На заканчэнне ў адозве выражаецца надзея, што літоўскае грамадзянства ў Польшчы спакойна, але-ж і паважна ацэніць сучасныя сумныя падзеі і падмадуе гэтым сваю нацыянальную сьведамасьць.

Падпісаў адозву д-р Альсэйка, як старшыня Літоўскага Нац. Камітэту ў Вільні.

кую лічбу можа і трудна было-б знайсьці беларускіх „кваліфікаваных“ вучыцалёў. Але-ж у нашым выпадку патрэбна не 500, але толькі 19 вучыцалёў. Такі лік вучыцалёў знойдзецца ня толькі з кадраў безработных беларускіх вучыцалёў, але і сярод вучыцалёў у польскіх школах, Беларусі па нацыянальнасьці. Але гэтыя вучыцалі асталіся ў польскіх школах і найчасцей нейдзе ў Пазнаньшчыне або на Паморы, а ў беларускія нова-адчыненыя школы іх не назначылі. Гэты факт гавора толькі аб адным, што польскія ўлады зусім не адчыняюць на т і праклямаваных 19 беларускіх школ, што гэта будуць фактычна тымі самымі школамі, якімі паліянізуюцца беларуская моладзь. Для большага абаснаваньня гэтага вываду прыточым тут яшчэ адзін вельмі характэрны факт.

Пасьля ліквідацыі ў сваім часе каля 400 беларускіх школ, асталася толькі адна беларуская пачаткавая школа ў Вільні. І вось, у сёлетнім школьным годзе, тая самыя школьныя ўлады, якія, быццам, закладаюць 19 новых беларускіх школ, прыслалі вусны загад перайсьці ўва ўсіх класах

у адзінай дагэтуль беларускай школе ў Вільні на выкладаньне ў польскай мове, а беларускую мову пакінуць толькі як прадмет.

Вышэй паданых фактаў зусім даволі, каб пераканацца, што польскі ўрад не дае нам беларускіх школ, што ўпарта трымаецца паліянізацыйнае палітыкі мін. Грабскага. Калі-ж наступіла пэўная зьмена, дык ня ў мэрытум (зьмесьце) самой школьнай справы, а толькі ў форме. Калі палітыка Грабскага выразна казала, што яна не прызнае ніякіх школ апрача польскіх, дык палітыка ўраду м. Пілсудскага робіць тое самае, але пад скрытай формай. Афіцыйна быццам адчыняецца беларуская школа па культуры і па кірунку выхаваньня. Вось, з такой скрытай паліянізацыйнай будзем вясці змаганьне, як вядзём яго з адкрытай паліянізацыйнай беларускіх зямель. За намі, бязумоўна, будзе перамога, і чым бардзей польскі ўрад здасца, выракаючыся паліянізацыйнага пляну, тым меншы будзе яго правад у палітыцы адносна пытаньня аб нацыянальных меншасьцях.

А. Культурнік.

